

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 26.2.2026
SWD(2026) 103 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR
SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGSRAPPORTEN

[...]

Följedokument till

**Förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv
om bekämpande av olaglig handel med skjutvapen och andra skjutvapenrelaterade
brott och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1260**

{COM(2026) 102 final} - {SEC(2026) 102 final} - {SWD(2026) 102 final}

Sammanfattning

Konsekvensbedömning av förslaget till direktiv om bekämpning av olaglig handel med skjutvapen och andra skjutvapenrelaterade brott

A. Behov av åtgärder

Varför? Vilket problem behöver åtgärdas?

Den övergripande utmaningen i EU är att **skjutvapenrelaterat våld hotar EU-medborgarnas säkerhet**. Antalet skjutvapenrelaterade brott eller fall där skjutvapen har använts för att begå ett brott är fortfarande högt och ökar på många håll i EU. Denna utmaning är direkt kopplad till den **stora tillgången på olagliga skjutvapen på EU:s territorium**, även om **bristen på harmoniserade uppgifter** gör det omöjligt att presentera exakta siffror. Den stora tillgången på olagliga skjutvapen förväntas öka när konflikten i Ukraina upphör eller stabiliseras.

Den straffrättsliga ramen för sådana brott är **fragmenterad** på EU-nivå. Medlemsstaterna har olika definitioner av skjutvapenrelaterade brott och olika påföljder. Dessa skillnader i lagstiftningen mellan medlemsstaterna **hindrar det gränsöverskridande samarbetet** och inverkar negativt på utredningen och lagföringen av skjutvapenrelaterade brott. Dessutom är **påföljdsnivåerna inte tillräckligt effektiva eller avskräckande** i alla medlemsstater. Dessa problem kommer att förvärras på grund av **ny teknik**, t.ex. 3D-printing, som ökar tillgången på privattillverkade skjutvapen.

Vad förväntas initiativet leda till?

Det allmänna målet är att **förbättra skyddet för människor i unionen mot hotet från olagliga skjutvapen**. Fokus bör ligga på att höja säkerhetsnivån för våra medborgare och minska antalet skjutvapenrelaterade brott.

För att uppnå detta generella mål fastställs följande fyra **specifika mål** i initiativet:

- Förenkla utredningen och lagföringen av skjutvapenrelaterade brott.
- Säkerställa en framtidssäkrad bekämpning av skjutvapenrelaterade brott.
- Säkerställa effektiva, avskräckande och proportionella påföljdstyper och påföljdsnivåer för skjutvapenrelaterade brott.
- Förbättra både samarbetet inom brottsbekämpning och rättsliga frågor och insamlingen av harmoniserade uppgifter om skjutvapenrelaterade brott.

Vad är mervärdet med åtgärder på EU-nivå?

Åtgärder på unionsnivå kommer att ge ett tydligt mervärde, jämfört med vad medlemsstaternas förmåga att på egen hand bekämpa skjutvapenrelaterade brott, som vanligtvis har gränsöverskridande karaktär. Genom att harmonisera rättsliga definitioner, tillnärma påföljdsnivåer och tillhandahålla verktyg och skyldigheter för det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna kommer åtgärderna på unionsnivå att skapa en mer harmoniserad ram med en miniminivå av harmoniserat skydd mot skjutvapenrelaterade brott. Åtgärderna kommer att främja det gränsöverskridande samarbetet och förbättra utredningen och lagföringen. De kommer även att säkerställa en framtidssäker tillämpning genom att ny teknik inkluderas.

Åtgärder på unionsnivå kommer också att gynna andra politiska mål inom EU, eftersom skjutvapenrelaterade brott ofta har samband med andra typer av brott som penningtvätt, terrorism, narkotikahandel, våldsbrott, förfalskning eller andra former av organiserad brottslighet som EU har antagit en rad olika rättsakter mot under de senaste åren. En

effektivare lagstiftning skulle bidra till effektiva brottsbekämpande strategier och på det hela taget förbättra säkerheten för EU-medborgarna.

B. Lösningar

Vilka alternativ, både lagstiftning och andra åtgärder, har övervägts? Finns det ett rekommenderat alternativ? Varför?

I konsekvensbedömningen utvärderas följande fyra alternativ:

- **Alternativ 1** består av ett **antal andra åtgärder än lagstiftningsåtgärder** som syftar till att klargöra den befintliga rättsliga ramen och genomdriva medlemsstaternas tillämpning av reglerna. Syftet med åtgärderna är också att stödja det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna och med EU:s byråer. De är inriktade på rekommendationer om att i högre grad fokusera på ny teknik, som 3D-printing, och införa en minsta datauppsättning för beslag av skjutvapen bland medlemsstaterna.
- **Alternativ 2** innehåller **lagstiftningsåtgärder** för att harmonisera kriminaliseringen av **de viktigaste skjutvapenbrotten** (olaglig handel, olaglig tillverkning, olaglig ändring av märkning och olagligt innehav av skjutvapen), genom att definitioner harmoniseras och lägsta nivåer för maximipåföljder fastställs. Lagstiftningen syftar en förbättring av utredning och lagföring av skjutvapenrelaterade brott samt av de fällande domarna. Den harmoniserade ramen kommer att underlätta gränsöverskridande samarbete. Enligt alternativet förespråkas också ett lagstiftningsfokus på ny teknik så att brottsbekämpande myndigheter kan möta hotet på ett proaktivt sätt, i stället för bara reaktivt. Lagstiftningsåtgärderna innehåller dessutom krav på att upprätta en harmoniserad minsta datauppsättning för beslag av skjutvapen och på att skicka beslagsuppgifterna till EU:s nav för skjutvapen. De omfattar också en skyldighet för medlemsstaterna att samla in och rapportera uppgifter om olaglig handel med skjutvapen till kommissionen fem år efter genomförandet av direktivet, som en del av utvärderingen. Slutligen innehåller lagstiftningsåtgärderna ett särskilt krav på medlemsstaterna att inrätta en nationell kontaktpunkt för skjutvapen, så att det gränsöverskridande samarbetet ytterligare kan förbättras.
- **Alternativ 3** består av en **kombination av lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder**. Detta alternativ skulle i huvudsak omfatta alla de lagstiftningsåtgärder som beskrivs i alternativ 2, med ytterligare ett förtydligande om var de bredare skjutvapenrelaterade brott passar in bland de grundläggande brotten. Lagstiftningsåtgärderna skulle dessutom utökas med andra åtgärder avsedda att stödja genomförandet av lagstiftningsåtgärderna. Fokus skulle ligga på utbyte av erfarenheter kopplade till ny teknik och gemensam testning av ritningar med anknytning till denna nya teknik. Vidare skulle samarbete främjas mellan rättsliga myndigheter genom inrättandet av en fokusgrupp för informationsutbyte.
- **Alternativ 4** bygger på de åtgärder som beskrivs i alternativ 3 och innebär ett utökat tillämpningsområde för dessa. **Lagstiftningsåtgärderna** omfattar inte bara de viktigaste skjutvapenbrotten, utan även andra **skjutvapenrelaterade brott**, t.ex. olaglig reaktivering av deaktiverade vapen, olaglig förmedling, överträdelse av vapenembargon och försummelse i samband med registerföring och licensiering. Enligt alternativet införs dessutom en skyldighet för medlemsstaterna att varje år samla in och rapportera uppgifter om olaglig handel med skjutvapen till kommissionen.

Det rekommenderade alternativet är **alternativ 3**, eftersom det är inriktat på alla problem och mål som identifierats på ett proportionerligt och effektivt sätt. Alternativ 1 anses inte vara tillräckligt effektivt i sig, eftersom andra åtgärder än lagstiftningsåtgärder inte kommer att ge

tillräcklig drivkraft för betydande förändringar. Alternativ 2 skulle vara inriktat på alla problem och mål, men det anses mindre effektivt på grund av bristen på ytterligare stöd för dess genomförande. Alternativ 4 anses vara effektivt för att uppnå de angivna målen, men genomförandet av detta alternativ innebär en oproportionerlig börda för medlemsstaterna.

Vem stöder vilka alternativ?

De berörda parterna hade olika åsikter om alternativen. Vissa menade att hanteringen av skjutvapenrelaterade brott bör förbli ett nationellt ansvar och prioriterade andra åtgärder än lagstiftningsåtgärder, medan andra stödde ett lagstiftningsinitiativ med inriktning på en bred uppsättning skjutvapenrelaterade brott. I detta avseende förefaller det rekommenderade alternativet vara det alternativ som mest sannolikt kommer att förena de olika ståndpunkterna.

Enligt den allmänna trenden under det offentliga samrådet stöder medlemsstaterna ett lagstiftningsinitiativ för harmonisering av olika definitioner, inbegripet kriminalisering av olagligt skapande och innehav samt olaglig spridning av upphovsrättsskyddat material för 3D-printing (ritningar). Överlag verkade det vara myndigheterna som var mest positiva till lagstiftningsinitiativet bland de berörda parterna. Många medlemsstater föreslog en kombination av olika alternativ, särskilt i fråga om harmoniseringen av påföljdstyper och påföljdsnivåer.

Det största motståndet mot initiativet kom från en grupp EU- och tredjelandsmedborgare. Analysen av svaren visar dock att många kanske inte fullt ut hade förstått initiativets mål: flera medborgare kritiserade initiativet och menade att EU inte bör rikta in sig på laglydiga medborgare och lagliga ägare, utan snarare fokusera på att stärka de brottsbekämpande insatserna och koncentrera sig på den olagliga marknaden. Detta är i själva verket två av målen med initiativet.

C. Det rekommenderade alternativets konsekvenser

Vad är nyttan med det rekommenderade alternativet (om det finns ett sådant alternativ, annars anges nyttan med de huvudsakliga alternativen)?

Det rekommenderade alternativet skulle undanröja skillnaderna mellan medlemsstaternas straffrättsliga ramar genom att på unionsnivå harmonisera definitionerna av de olika skjutvapenrelaterade brotten och lägstanivåerna för tillämpliga maximipåföljder. Det skulle hindra gärningspersonerna från att dra nytta av kryphålen och luckorna för sin verksamhet. Harmoniseringen av den straffrättsliga ramen skulle förbättra det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna och underlätta för nationella myndigheter att utreda och lagföra relevanta brott.

Det rekommenderade alternativet skulle också medföra fastställande av en minsta datauppsättning och utbyte av uppgifter om beslag med EU:s nav för skjutvapen vid Europol. Detta skulle förbättra tillgången till och kvaliteten på uppgifter och därmed förbättra både analyserna av hotet och utredningarna, vilket kommer att underlätta det gränsöverskridande samarbetet och ligga till grund för framtida politiska åtgärder. Det rekommenderade alternativet skulle ytterligare ta itu med det ökande hotet från privattillverkade skjutvapen, vilka är svårare att spåra och enkelt kan tillverkas genom att följa instruktioner tillgängliga på nätet.

Det rekommenderade alternativet skulle bidra till att minska det stora antalet olagliga skjutvapen i omlopp och direkt förbättra säkerheten för EU-medborgarna.

Vad är kostnaderna för det rekommenderade alternativet (om det finns ett sådant

alternativ, annars anges kostnaderna för de huvudsakliga alternativen)?

Det rekommenderade alternativet skulle leda till effektivare utredningar och synliggöra ett bredare spektrum av brott med anknytning till skjutvapen och väsentliga delar. Relaterade kostnader skulle vara behovet av ytterligare personal i medlemsstaterna för att genomföra antalet utredningar och lagföringar av skjutvapenrelaterade brott, som potentiellt kommer att öka. Enligt beräkningar skulle dessa kostnader uppgå till sammanlagt 4 069 175 euro per år för alla medlemsstater under åtminstone de första fem åren.

Administrativa kostnader för kriminaltekniska avdelningar i medlemsstaterna förväntas öka i förhållande till antalet beslagtagna skjutvapen. Dessa kostnader har uppskattats till 574 564 euro per år i administrativa kostnader för ballistiska rapporter i samtliga 27 medlemsstater och till 332 107 euro per år för ballistiska rapporter om digitala ritningar.

Dessutom uppskattas de administrativa kostnaderna för att fullt ut inrätta och utveckla nationella kontaktpunkter för skjutvapen i alla 27 medlemsstater till 12 070 917 euro och för att harmonisera uppgifter om skjutvapen i nationella databaser till 10 800 000 euro i alla 27 medlemsstater.

En harmonisering av EU:s straffrättsliga ram för skjutvapenrelaterade brott bidrar till att minska de ekonomiska kostnaderna för skjutvapenvåld i Europeiska unionen. Även om det saknas entydiga forskningsresultat om de ekonomiska kostnaderna för skjutvapenvåld i EU, visar en analys som bygger på forskning som bedrivits genom det EU-finansierade projektet Insight och forskning om kostnaden för en specifik skjutning i Sverige att skjutningar uppskattningsvis kostade det svenska samhället omkring 120–140 miljoner euro under första halvåret 2024. Siffran är rent teoretisk, eftersom den bygger på hypotesen att kostnaden för denna specifika skjutning kan extrapoleras och tillämpas på alla skjutningar som inträffade i Sverige under första halvåret 2024. Analysen visar dock att kostnaderna för skjutvapenrelaterat våld, även om de är svåra att uppskatta, inte är försumbara.

Hur påverkas företagen, särskilt små och medelstora företag och mikroföretag?

Det rekommenderade alternativet skulle inte ha någon negativ inverkan på den lagliga marknaden. Det skulle gynna företag, särskilt små och medelstora, genom att de skulle skyddas mot illojal konkurrens från olaglig verksamhet som påverkar bilden av hela sektorn negativt och leder till förlorade vinster.

En kriminalisering av olaglig tillverkning, olagligt innehav och olaglig spridning av digitala ritningar och papperskopior för tillverkning av skjutvapen eller väsentliga delar skulle hjälpa de företag som följer lagen genom att deras immateriella rättigheter till modellerna eller innovationerna skyddades.

Påverkas medlemsstaternas budgetar och förvaltningar i betydande grad?

De årliga kostnaderna för ytterligare personal i medlemsstaterna för att utreda och lagföra skjutvapenbrott, samt de ytterligare administrativa kostnaderna för kriminaltekniska avdelningar, har uppskattats till totalt omkring 135 miljoner euro för alla medlemsstater under de första fem åren.

Engångskostnaden för att helt inrätta och utveckla nationella kontaktpunkter för skjutvapen och harmonisera uppgifter om skjutvapen i nationella databaser i samtliga 27 medlemsstater uppskattas till 22 870 917 euro.

Det rekommenderade alternativet omfattar åtgärder för att införa en harmoniserad minsta

datauppsättning om beslag av skjutvapen. Vissa medlemsstater skulle behöva omorganisera sin databas för att genomföra den harmoniserade datauppsättningen.

Uppstår andra betydande konsekvenser?

Initiativet kommer också att gynna kampen mot andra brott som penningtvätt, terrorism, narkotikahandel, våldsbrott, förfalskning och andra former av organiserad brottslighet som EU har antagit en rad olika rättsakter mot under de senaste åren. Eftersom skjutvapenrelaterade brott ofta har samband med dessa brott, skulle en effektivare lagstiftning bidra till effektiva brottsbekämpande strategier och generellt förbättra säkerheten för EU-medborgarna.

Initiativet kommer särskilt att vara betydelsefullt för unga människor, eftersom olagliga skjutvapen bidrar till det oroväckande fenomenet att unga dras in i kriminell verksamhet och själva drabbas av skjutvapenvåldet.

D. Uppföljning

När kommer åtgärderna att ses över?

Åtgärderna kommer att ses över fem år efter införlivandet, så att det ges tid till tillämpning av reglerna och insamling av uppgifter.